

Politisk fokusfråga 2024/25-26/27

Underlag till digitalt medlemsmöte 15 november 2023

Bakgrund

SFS arbetar utifrån en politisk fokusfråga som sätter ramen för det huvudsakliga politiska fokuset för organisationen för en period på tre år. Anledningen till det här upplägget är att vissa förändringar på systemnivå kräver omfattande påverkansarbete för att övertyga beslutsfattare om vikten av frågan. Om beslutsfattarna sedan övertygas kräver systemförändringar ofta lagförändringar, vilket i sin tur kräver utredning och remissförfarande, vilket också tar mycket tid. Sammanfattningsvis, för att åstadkomma större förändringar för studenterna behöver SFS fokusera på frågan fokuserat under längre tid.

Under 2021/22-23/24 har SF haft den politiska fokusfrågan **Förutsättningar för hög utbildningskvalitet** med ett tvådelat fokus på **Stoppa underfinansieringen av högre utbildning** och **Bättre förutsättningar för högskolepedagogisk verksamhet**. Under verksamhetsåren 2018/19-20/21 var SFS politiska fokusfråga **Studenters psykosociala hälsa och arbetsmiljö**. Nu är det dags för SFS att ta fram ett förslag till medlemskårerna på en ny politisk fokusfråga för verksamhetsåren 2024/25-26/27. Förslaget ska antas med resten av verksamhetsplanen på SFS fullmäktige i maj 2024.

Tiden för fokusfrågan 2024/25-26/27

Tiden för fokusfrågan passar väl in för nästa riksdagsval, som äger rum i september 2026. Styrelsen har hittills utgått från att arbetet bör ta sikte på reformer som ska äga rum under nästa mandatperiod, dvs 2026-2030. Ambitionen bör vara att under fokusfrågans tre år få igång politiska reformer – även om det kan dröja längre tid innan de helt träder i kraft.

Fokusfrågans första år 2024/2025 sammanfaller ganska bra med tiden då partierna börjar ta fram sina valplattformar och dylikt. Det innebär att SFS kommer ha tid att bilda opinion och ta fram underlag till partierna innan själva valrörelsen drar igång. Valåret 2026 börjar när precis halva fokusfrågans tid har passerat. Då är det i princip för sent att försöka påverka partiernas inriktning. Det är även stor konkurrens om medieutrymme och svårt att få genomslag i det utåtriktade opinionsarbete. Däremot så går det att bjuda in riksdagskandidater till olika panelsamtal, få dem att besvara enkäter och på andra sätt avkräva vallöften – som kan följas upp efter valet. Våren 2026 är också en lämplig period för att uppvakta såväl regeringspartierna som oppositionspartierna och lämna inspel till beredningen av deras statsbudgetproposition/skuggbudgetmotioner som ska läggas fram efter valet.

Efter valet så kommer SFS ha hösten 2026 och den efterföljande våren 2027 att uppvakta en eventuell ny regering med underlag och följa upp vallöften innan fokusfrågan tar slut. Det är vid denna tidpunkt som en ny regering behöver tillsätta utredningar om de vill genomföra större reformer under mandatperioden. Det kommer däremot vara mycket svårt att hinna driva igenom reformer före valet 2026, åtminstone om det är reformer som kräver lagstiftning eller budget. Om en reform ska vara på plats innan valet 2026, så måste den röstas igenom i riksdagen senast i slutet av våren 2026, det vill säga mindre än två år efter att arbetet med fokusfrågan börjar. Det får alltså inte förlöpa någon tid mellan att fokusfrågan påbörjas och att reformer inleds. Mandatperiodens sista budgetpropositionen läggs hösten 2025, alltså ungefär ett år in på fokusfrågan. Att få igenom budgetförslag innan valet passar sig därför bättre för en ettårig verksamhetspunkt, snarare än en 3-årig.

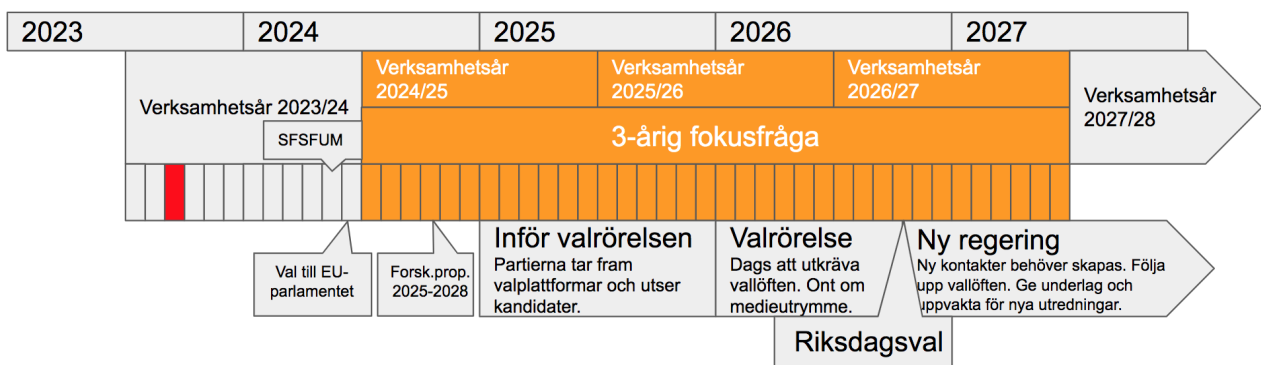

Bild 1: Visuell beskrivning av den kommande politiska fokusfrågans tidscykel.

Styrelsens tillvägagångssätt

För att ta fram en ny politisk fokusfråga har SFS styrelse utgångspunkten att titta så brett som möjligt, samla in aktuella frågor och ha kontinuerlig förankring med medlemskåren. Hittills har styrelsen gjort följande.

- 1) Augusti: Inrättat en arbetsgrupp i styrelsen som bereder frågan om ny politisk fokusfråga.
- 2) September:
  - Antagit en tids- och aktivitetsplan för framtagandet av den nya politiska fokusfrågan.
  - Styrelsen haft inledande diskussion om inriktning för arbetet.
- 3) Oktober: Pass på SFS medlemsmöte i Umeå.
- 4) November: Förankring på SFS digitala medlemsmöte den 15 november 2023.

Det här är vad styrelsen planerar att göra framöver.

- 1) Styrelsemöte i november: landa i ca tre alternativ som arbetsgruppen kan undersöka vidare för att börja formulera ambitioner/mål.
- 2) Digitalt medlemsmöte december: Uppdatering om arbetet till medlemskåren.
- 3) Styrelsemöte 12-14 januari: Besluta om huvudinriktning
- 4) Medlemsmöte slutet av januari 2024: Presentera slutligt förslag

- 5) Styrelsemöte #6 23-25 februari: Slutligt beslut om proposition till SFS fullmätkige.
- 6) Diskussion.
- 7) SFSFUM 2024 3-5 maj: Beslut om politisk fokusfråga.

Inspel från SFS medlemskårer

Under SFS medlemsmöte i Umeå fick SFS medlemskårer hade göra inspel till arbetsgruppen. Det gällde dels vilka sakfrågor som medlemskårer ansåg vara relevanta men även andra inspel till arbetet med framtagandet av ett nytt förslag. Efter att ha sammanställt inspelen har följande områden lokaliserats.

Utbildning och utbildningskvalitet

- Utbildningsbevakning nationellt
- Förbättra högskolepedagogiken och förutsättningar för studenternas engagemang.
- Minska distansutbildningar och hybridisering efter COVID-19.
- Kvalitetssäkring av utbildning.

Finansiering av högre utbildning

- Nedskärningar i utbildningsbudgeten.
- Påverkan av ekonomiska beslut på mindre program och utbildningar.
- Finansiering av mindre konstnärliga utbildningar.

Studentekonomi och studentvillkor

- Höjning av studiemedlet.
- Statligt investeringsstöd för studentbostäder.
- Studentrabatt i kollektivtrafiken.
- Brist på trygghetssystem för studenter.

Internationalisering och migrationspolitik

- Uppehållstillstånd för studenter, doktorander och forskare.
- Försörjningskravet för internationella studenter.
- Svårigheter med svenska som myndighetsspråk.

Studentengagemang och campusliv

- Hållbart studentengagemang.
- Återvända till campus för att främja studentengagemang.
- Studenternas roll i universitetsbeslut och engagemang.
- Finansiering av studentkårer och studenternas arbetsvillkor.

Övriga frågor som också kom upp var följande:

Bostadsfrågan

- Bristen på studentbostäder.

- Höga hyror och olika bostadsförhållanden i olika städer.

Akademisk frihet

- Akademisk frihet i fråga om detaljstyrning från regeringen.

VFU (Verksamhetsförlagd Utbildning)

- Bristen på nationella riktlinjer för ersättning vid VFU.

Språkliga utmaningar

- Utmaningar med svenska som ett hinder för internationella studenter att delta i möten vid universitet.

Musikhögskolor

- Nedskärningar i budgeten som påverkar musikhögskolor och konstnärliga utbildningar.

Digitalisering och distansutbildning

- Ökande användning av distans- och hybridutbildning.
- Bekymmer om antagningsvillkor och utbildningskvalitet.
- E-/digitala examensbevis.

Engagemang i studentlivet

- Försök att främja engagemang och aktivt studentliv trots ökande distansutbildningar.

Studenternas arbetsvillkor

- Arbetsvillkor för arvoderade studenter och påverkan av migrationspolitik.

Myndighetspråk

- Svårigheter med myndighetssvenska för doktorander och internationella studenter.

Europeiskt studentinflytande

- Främjande av studentinflytande inom Europauniversitet.

Arbetsgruppens preliminära analys och huvudspår

Styrelsens arbetsgrupp för ny politisk fokusfråga 2024/25-26/27 har efter analys av medlemskårens inspel lokaliserat följande huvudspår.

- Urholkning och nedskärningar i resurser till högre utbildning.

Det verkar fortsatt finnas starka reflektioner och observationer från studentkåren om urholkningen av resurserna till högre utbildning och vilka konsekvenser det får för studenterna. Det här verkar även vara övergripande på flera utbildningsfält, vilket det historiskt inte alltid har varit.

- Studenters ekonomi

Det här har blivit en påtaglig fråga under det rådande samhällsekonomiska läget med hög inflation och ekonomisk orolighet som driver upp kostnader. Studenter är särskilt utsatta för framförallt stigande boendekostnader.

- Akademisk frihet

Flera studentkårer uttryckte en frustration över de konsekvenser som politisk detaljstyrningen av högre utbildning får för studenterna. Det uppstår bland annat svårigheter i kursplaner att balansera alla nationella examensmål och hur det ska mätas mot varandra. Övergripande är det också ett ingrepp i den akademiska friheten som är avgörande för akademien.

- Studentkårernas finansiering

Efter att regeringen meddelade hösten 2023 att man inte avser att fortsätta med den anslagshöjning som utgick till studentkårerna med anledning av pandemin har flera studentkårer uttryckt en oro för vad det här kan få för konsekvenser för studentinflytandet.

Slutord och vägen framåt

Arbetsgruppen avser att fortsatt ta in intryck, inspel och tankar från SFS medlemskårer, kommittéer, förtroendevalda och andra relevanta aktörer för att kunna föreslå en så bra fokusfråga som möjligt. Arbetet kommer fortsatt att redovisas löpande till medlemmarna och det kommer finnas möjlighet att följa frågan och göra inspel på en särskild sida på [SFS hemsida](#).

Det gäller också att ha i åtanke att styrelsen kommer att anpassa de ettåriga frågorna utifrån fokusfrågan. Så givet vilket sakfråga som styrelsen går vidare med att föreslå kommer även de ettåriga frågorna anpassas så att SFS täcker flera av studenternas efterfrågan. Med fokusfrågan gäller främst att sätta den huvudsakliga inriktningen för organisationens politiska fokus.

Frågeställningar till medlemskårer inför digitalt medlemsmöte

Styrelsen är intresserad av att höra medlemskårernas tankar om analysen och huvudspår. **Följande frågeställningar kan det vara fördelaktigt att tänka på innan medlemsmötet som medlemskår.**

- Anser ni att huvudspåren är frågor som är relevanta för studenterna?
- Anser ni att det saknas något perspektiv eller fråga?
- Andra kommentarer till styrelsens fortsatta arbete?

Bilaga - SFS politiskt prioriterade frågor tidigare år

Nedan redovisas de frågor som har varit prioriterade för SFS sedan millennieskiftet.

År	Övergripande ämne
2019/20	Studenters hälsa, SFS kommunikation, Kårförutsättningar, Högskolans resurser, VFU, Studiemedel, SFS IT miljö, Studerandeflytande och Livslångt lärande
2018/19	Högskolans resurser, Studenters hälsa, Kvalitetssäkringssystem, VFU, Bostäder, Studieavgifter, SFS IT miljö och Utbildningens användbarhet
2017/18	Högskolans resurser, Högskolepedagogik, Kvalitetssäkringssystem, SFS ekonomi, SFS organisation, Studieavgifter och Studiemedel
2016/17	Högskolepedagogik, Högskolans resurser, Jämlikhet, Studentinflytande, Breddad rekrytering, Breddat deltagande, Forskarutbildning, SFS organisation, Internationalisering och Medlemsförankring
2015/16	Högskolepedagogik, Forskarutbildning, Kårförutsättningar, Studieavgifter, Internationalisering, Högskolans resurser, Bostäder, Studenters trygghetssystem och Uppehållstillstånd etc.
2014/15	Studieavgifter, Högskolepedagogik, Internationalisering, Forskarutbildning, Bostäder, Studenters trygghetssystem, Uppehållstillstånd etc., Studiemedel, Medlemsförankring, SFS ekonomi och Kårförutsättningar
2013/14	Studenters trygghetssystem, Bostäder, Studiemedel, Studentinflytande, Utbildningens användbarhet, Högskolepedagogik, Kvalitetssäkringssystem, Högskolans resurser, Internationalisering, Studieavgifter, Forskarutbildning, Studerandeflytande, SFS IT miljö och Inkluderande organisation
2012/13	Utbildningens användbarhet, Kårförutsättningar, Studentinflytande, Studenters trygghetssystem och Forskarutbildning
2011/12	Högskolans resurser, Studenters trygghetssys, Studentinflytande och Kårförutsättningar
2010/11	Högskolans resurser, Kårförutsättningar, Studieavgifter, Forskarutbildning, SFS ekonomi och Studerandeflytande
2009/10	Studentinflytande, Kårförutsättningar, SFS organisation, SFS ekonomi, Högskolans resurser, Studenters trygghetssys, Studerandeflytande och Forskarutbildning

2008/09	Breddad rekrytering, Breddat deltagande, Internationalisering, Studenters trygghetssystem, Bostäder, Studiemedel, Forskarutbildning, Studerandeinflytande, SFS ekonomi, SFS organisation och Studentinflytande
2007/08	Studentinflytande, Kårförutsättningar, SFS ekonomi, Utbildningens användbarhet, Högskolepedagogik, Högskolans resurser, Lärosätenas samverkan och Inkluderande organisation
2006/07	Lärosätenas samverkan, Högskolans resurser, Utbildningens användbarhet, Forskningskvalitet, Studenters trygghetssystem, Studiemedel, Högskolepedagogik, Studentinflytande, Kårförutsättningar, SFS organisation, SFS ekonomi och Praktik
2005/06	Högskolans resurser, Studieavgifter, Breddad rekrytering, Praktik, Forskarutbildning, Internationalisering, Studiemedel, Studenters hälsa och Bildningsperspektivet
2004/05	Breddad rekrytering, Antagning och validering, Forskarutbildning, Jämställdhet, Studieavgifter, Jämlikhet, Högskolans resurser, Praktik, Studiemedel, Breddat deltagande, Studenters trygghetssystem, Studentinflytande, Tillgänglighet och likabehandling, Studenters hälsa, Hållbar utveckling, Bostäder, Högskolepedagogik, Internationalisering, Rättssäkerhet och Livslångt lärande
2002/03	Internationalisering, Rättssäkerhet, Jämställdhet, Breddad rekrytering, Forskarutbildning, Studenters hälsa, Högskolans resurser, Studentinflytande, Hållbar utveckling, Bostäder, Antagning och validering, Högskolepedagogik, SFS ekonomi, SFS organisation, SFS kommunikation, Studiemedel, Studenters trygghetssystem och Bildningsperspektivet
2001/02	Studenters hälsa, Praktik, Studenters trygghetssystem, Högskolepedagogik, Rättssäkerhet, Breddad rekrytering, Livslångt lärande, Internationalisering, Högskolans resurser, Studentinflytande, Studiemedel, Bostäder, Forskningskvalitet, SFS organisation och SFS ekonomi
2000/01	Högskolans resurser, Jämställdhet, Breddad rekrytering, Bostäder, Studentinflytande, Rättssäkerhet, Internationalisering, Antagning och validering, Tillgänglighet och likabehandling, Forskarutbildning, Medlemsförankring, Studenters trygghetssystem och Jämställdhet